

N:o 79.

Af herr G. Berg, om upphäfvande af 10 kap. kyrkolagen samt skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändring af 18 kap. samma lag.

Uti skrifvelse till Kongl. Maj:t den 17 februari nästlidet år anhöll Riksdagen, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета dels ny kyrkolag, att till antagande af Riksdagen och allmänna kyrkomötet framläggas, dels derpå grundade och i samband dermed stående kyrkliga stadganden. Den nu mer än tvåhundra år gamla kyrkolagen af år 1686 — yttrades bland annat uti berörda skrifvelse — vore i många delar föråldrad; och, ehuru genom tid efter annan utkomna förordningar åtskilliga förändringar i densamma vidtagits, qvarstode ännu såsom gällande icke få stadganden, hvilka stode i så afgjord strid med vår tids rättsuppfattning, att tillämpning af desamma icke borde ifrågakomma. Redan det första kyrkomöte, som sammanträdde efter denna institutions införande, hade hos Kongl. Maj:t framhållit önskvärdheten af en omarbetning af kyrkolagen, i anledning hvaraf Kongl. Maj:t äfven lätit utarbета ett förslag till ny kyrkolag; men endast delar af detsamma hade blifvit för Riksdagen framlagda, och alltjemt qvarstode behofvet af en fullständig ny kyrkolag och i samband med densamma stående kyrkliga stadganden.

Efter hvad som nu inhemtas af justitieombudsmannens i dessa dagar för Riksdagen framlagda berättelse, blef denna Riksdagens skrifvelse föredragen i statsrådet af herr chefen för kongl. justitiedepartementet den 25 maj 1888; men Kongl. Maj:t fann skrifvelsen icke föranleda någon Kongl. Maj:ts åtgärd.

Vid detta förhållande torde icke annat återstå i fråga om revision af kyrkolagen än att fortsätta på de partiella reformernas långsamma väg. Den vägen är dock ingalunda lätt att genomvandra för att nå målet: en fullständig, ny kyrkolag, helst man uti så många kapitel af nu gällande kyrkolag möter stadganden, som dels öfverlevvat sig sjelfva och äro antiqverade, dels alls icke borde hafva sin plats uti denna lag, utan äro att hänföra till helt andra grenar af lagstiftningen. I sistnämnda hänseende märkas bestämmelser om fattigvård, skolväsende och dylikt; i förra hänseendet åter, bland många andra, stadgandena uti 10 kap. om bann och uti 18 kap. om den kristliga begrafningen.

Det är i fråga om sistnämnda begge grupper af lagstadganden som jag nu går att göra en framställning.

Stadgandena om bann eller bannlysning hafva till föremål att för längre eller kortare tid utestänga en kyrkans medlem från nattvardens bruk, och såmedelst, såsom det uti 3 § heter, sätta honom utom Guds församlings gemenskap. Bannlysningen sönderfaller uti två arter: det mindre bannet och det större. *Det mindre bannet* afser, såsom det synes, uteslutande det fall, att »någon af åhörarne uti en uppenbar och allom vetterlig synd och last sig förhårdar, som förtörnar Gud och uppväcker förargelse, men likväl är af den beskaffenheten, att syndaren icke straxt kan därför lagföras». En sådan kyrkans medlem kan då af biskop och konsistorium sättas »till en bestämd tid från den heliga nattvardens bruk och andra kyrkones friheter». — Ut i *det större bannet* åter skall till en början pröfvas, »om en sådan syndare igenom verldsligt straff, på sätt och vis, som han förtjenar, icke kan drifvas till bättring». Men, om han ändå intet afstår med synden, då må kyrkoherden, uppå biskopens och konsistoriums befallning, uppenbarligen å predikstolen bannlysa den felande och skilja honom »från den heliga kristliga kyrkans delaktighet och bindandes honom uti hans synd till dess han sig besinnar, bekänner och bättring tillbjuder». Och uti sistnämnda art af bannlysning, är afskiljandet från umgänget med öfriga församlingsmedlemmar så långt utsträckt och strängt påbudet, att den, som herbergerar, åter eller dricker med en sådan bannlyst, skall stå »uppenbar skrift».

Dessa stadganden tillämpas väl numera i allmänhet icke och böra således redan ur den synpunkten ur vår lagstiftning afskaffas, enär det är för det allmänna rättsmedvetandet kränkande att hafva lagar, som icke efterlevas eller kunna efterlevas. Men en ännu viktigare grund för dessa stadgandens afskaffande förefinnes. Dessa stadganden strida nemligen, efter min uppfattning, emot den kristliga kärlek och fördragsamhet, som det åligger den kristna kyrkans medlemmar att utöfva och visa, den ene emot

den andre. Det kan icke vara den ena människan tillstadt att beröfva den andre ett af de nådemedel, som blifvit alla gifna och som alla behöfva; det får icke uti ett så viktigt fall vara åt den menckliga, ofullkomliga domsrätten öfverlåtet att frångå en medlem af Kristi kyrka tillfälle till den försoning och förlåtelse, som är alla utlofvad och erbjuden.

I fast öfvertygelse härom anser jag mig böra föreslå,

1:o) att riksdagen ville för sin del besluta om upphäfvande af 10 kap. kyrkolagen om bann och bannlysning.

Öfvergår man vidare till 18 kap. kyrkolagen, hvilket kapitel handlar om *den kristliga begrafningen*, samt de kungörelser och förordningar, som stå uti samband med detta ämne, finner man äfven på detta område flera föreskrifter, som stå uti strid med kristlig fördragsamhet.

I detta hänseende förtjenar först och främst att framhållas skilnaden emellan den begrafning, som kallas kristlig och hvilken skall ske »ärligen och på behörigt sätt» och komma dem till del, »som kristeligen lefvat hafva», samt den art af begrafning, som skall ske »i tysthet» eller »i stillhet» och hvilken egnas dem, som förgjort sig sjelfva eller blifvit för gröfre brott dömda eller så omåttligt förtärt starka drycker, att de deraf ljutit döden. Att en jordfästning sker i stillhet, i den bemärkelse detta ord vanligen tages, deremot är icke något att erinra; men att stoftet af den döde, som redan gått att inför den högsta domaren aflägga räkenskap för sina gerningar, att detta stoft skall vara föremål för en infami eller vanära i samma ögonblick, som kyrkans välsignelse öfver den döde och löftet om hans uppväckelse å yttersta dagen uttalas, det innebär, efter min förmening, ett så krasst och intetsägande tillämpande af den menckliga domsrätten, att det vore en gärd af sann humanitet, om det borttoges.

Vidare återfinnas på det nu ifrågavarande området af den kyrkliga lagstiftningen föreskrifter: *att* vid bisättning af lik inga flere skola följa än de, som bära eller eljest nödvändigt hafva att der beställa, och detta vid vite af 500 daler silfvermynt; *att* intet lik skall stå öfver ett halft år obegravvet, der icke större och viktigare orsaker finnas för längre uppskof; *att* de barn, som oäkta födas och mördas, skola läggas afsides å kyrkogården; *samt att* främmande religionsbekännare, som dö

i riket, icke skola erhålla sång eller likpredikan — stadganden, hvilka alla synas böra upphävas eller ersättas af andra, som mera öfverensstämma med den sedliga rättsuppfattningen.

Antingen bör en existerande lag tillämpas eller ock, om den icke förtjenar sådan tillämpning, upphävas.

Dessa nu i korthet antydda skäl gifva mig anledning hemställa,

2:o) att Riksdagen ville besluta att till Kongl. Maj:t ingå med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till förändrade föreskrifter om begrafningssättet i stället för dem, som förekomma i 18 kap. kyrkolagen och hvilka såmedelst böra upphävas.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 25 januari 1889.

Gustaf Berg.
